

گزارش تحلیل کلان

واحد مطالعات کلان

گزارش شهریور ۱۴۰۱

۰۶۰ ۸۸۷۳۰۰۵۴-۸۸۷۳۰۰۵۴-۸۸۷۵۳۳۷۵-۸۸۷۵۳۳۷۶-۲۱ (+۹۸)

info@bcr.ir، ۲۱ ۸۸۷۵۳۳۷۶ (+۹۸)

bcr.ir

تهران ، خیابان شهید مطهری، خیابان کوه نور، بن بست دوم، پلاک ۱۱، طبقه ۴، واحد ۴

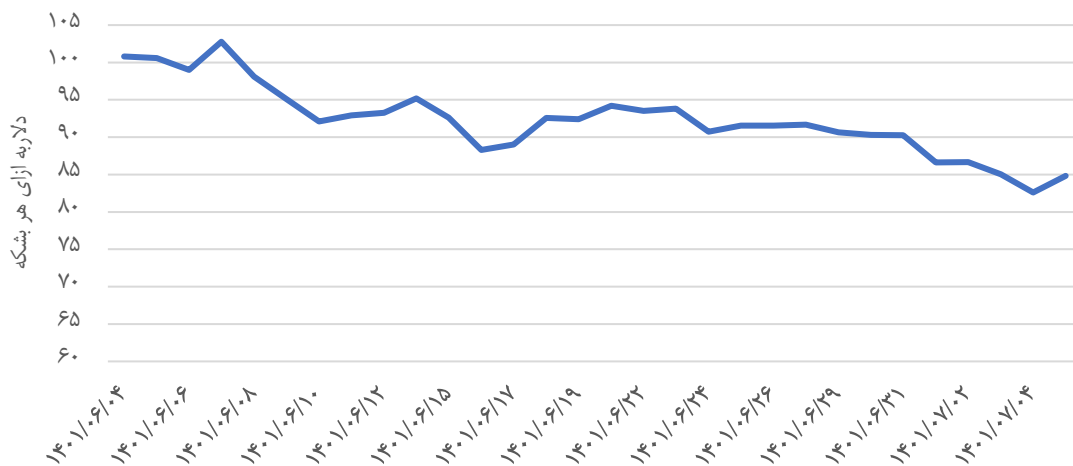
معیار	شهریور ۱۴۰۱	تغییر	مرداد ۱۴۰۱	تغییر	شهریور ۱۴۰۰	تغییر
نرخ ارز (ریال/دلار آمریکا)	۳۱۶،۶۶۰	۸٪	۲۹۳،۵۰۰	۸٪	۲۷۵،۲۱۰	۱۵٪
قیمت نفت (دلار/ بشکه نفت)	۸۶	-۱۱٪	۹۷	-۱۱٪	۷۶	۱۳٪
قیمت سکه طرح جدید (ریال)	۱۴۳،۴۰۰،۰۰۰	۶٪	۱۳۵،۶۲۰،۰۰۰	۶٪	۱۱۳،۵۲۰،۰۰۰	۲۶٪
قیمت اونس طلا (دلار / انس)	۱،۶۷۱	-۴٪	۱،۷۳۶	-۴٪	۱،۷۶۸	-۵٪
قیمت جهانی مس (دلار / تن)	۷،۶۷۸	-۵٪	۸،۰۰۱	-۵٪	۹،۳۰۰	-۱۷٪
قیمت جهانی روی (دلار/تن)	۳،۱۰۹	-۱۱٪	۳،۵۱۰	-۱۱٪	۳،۰۳۳	۳٪
قیمت جهانی آلومینیوم (دلار / تن)	۲،۲۲۹	-۷٪	۲،۳۹۵	-۷٪	۲،۹۳۹	-۲۴٪
شاخص کل بورس	۱،۳۵۵،۲۴۱	-۵٪	۱،۴۲۴،۴۹۷	-۵٪	۱،۳۸۶،۴۵۱	-۲٪
متوسط قیمت هر متر مربع آپارتمان در تهران (میلیون ریال)	۴۳۲	۱٪	۴۲۷	۱٪	۳۱۷	۳۶٪
تعداد معاملات واحد مسکونی	۶۰۳۳	-۲۳٪	۷۸۲۵	-۲۳٪	۷۷۸۹	-۲۳٪
نرخ تورم سالانه	۴۲،۱٪	۰،۶٪	۴۱،۵٪	۰،۶٪	۴۳،۷٪	-۴٪

بخش اول: بررسی بازارهای کالایی

قیمت نفت برنت

در ماه شهریور قیمت نفت همسو با قیمت سایر کالاها، تحت تاثیر عواملی افزایش نرخ بهره بانکی در آمریکا، رشد معنادار ارزش دلار و همچنین استمرار محدودیت‌های کرونایی در چین، به کمترین رقم در ۸ ماه گذشته رسید. از دیگر رویدادها می‌توان به توافق اعضای اوپک در خصوص کاهش اندک تولید نفت (۱۰۰ هزار بشکه در روز) به منظور حمایت از قیمت اشاره کرد. آخرین گزارشات منتشره حاکی از مذاکرات اوپک پلاس برای کاهش تولید نیم تا یک میلیون بشکه در روز است.

قیمت نفت برنت

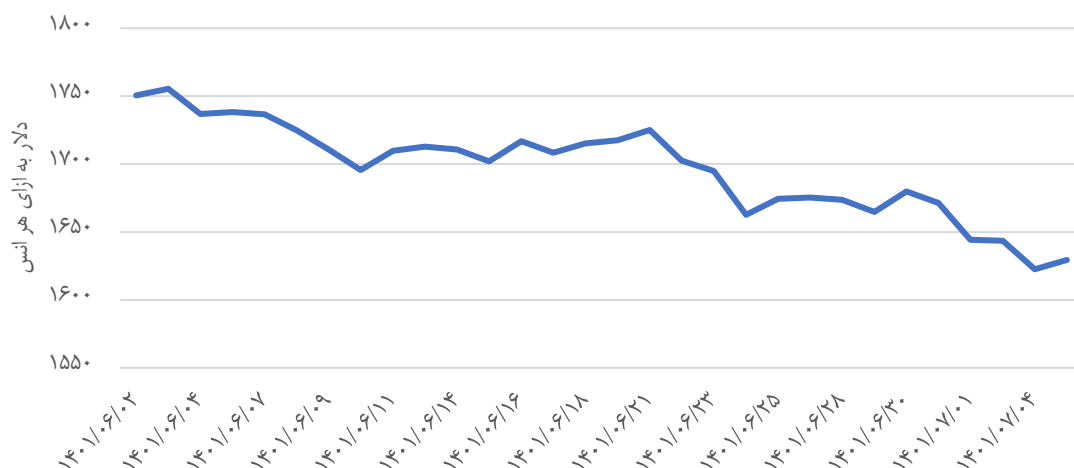

درصد تغییر	مقدار در ماه قبل	مقدار در ماه مورد بررسی	قیمت+
-۱۱٪	۹۷	۸۶	نفت (دلار به ازای هر بشکه)

قیمت انس طلا

سیاست‌های بانک مرکزی آمریکا و اولویت دهی به کنترل تورم، باعث شد که نرخ بهره مجدداً رشد ۰٫۷۵ درصدی را در ماه سپتامبر تجربه کند. در نتیجه انتظار تقویت شاخص دلار، قیمت طلا با کاهش مواجه شد و به قیمت ۱۶۷۰ دلار به ازای هر انس رسید.

قیمت انس طلا

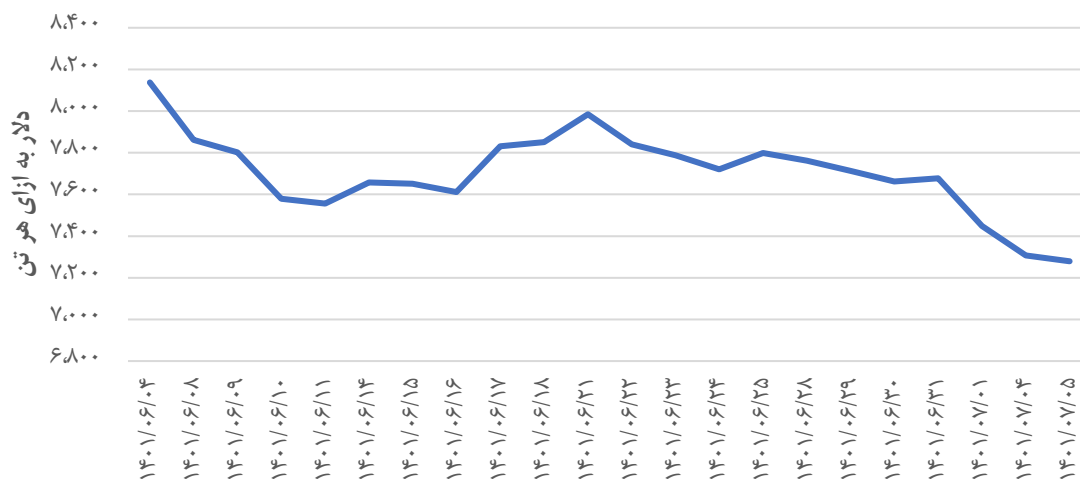

درصد تغییر	مقدار در ماه قبل	مقدار در ماه مورد بررسی	قیمت
-۴٪	۱،۷۳۶	۱،۶۷۱	طلا (دلار به ازای هر انس)

قیمت مس

قیمت مس نیز تحت تاثیر عواملی همچون افت مجدد و قابل توجه تقاضا چین برای قرنطینه کردن مناطق متعدد و گسترش محدودیت‌های کرونایی و ادامه روند تقویت دلار و سیاست‌های انقباضی شدید فدرال رزرو بود که باعث افت ۵ درصدی قیمت مس و قرار گرفتن آن در محدوده ۷۶۰۰ دلار شد.

قیمت مس

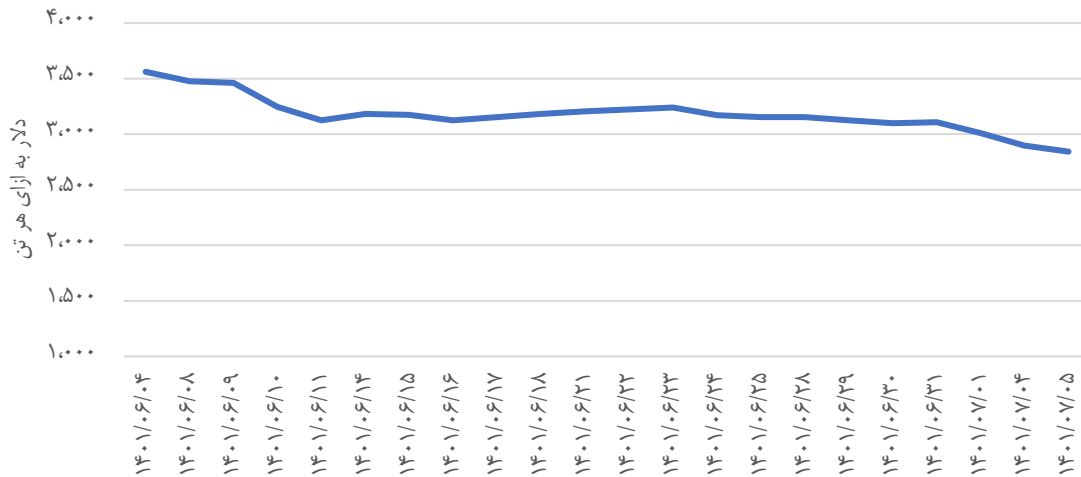

درصد تغییر	مقدار در ماه قبل	مقدار در ماه مورد بررسی	قیمت
-۵٪	۸،۰۵۱	۷،۶۷۸	مس (دلار به ازای هر تن)

قیمت روی

روی نیز در ماه گذشته شاهد افت قابل توجهی با توجه به فشار ناشی از افزایش ارزش دلار و همچنین تقاضا بود. گزارش انجمن ملی فولاد چین نشان میدهد که تولید فولاد این کشور در ۷ ماهه ابتدایی سال جاری شاهد افت ۱۱ درصدی بوده که این امر بر روی تقاضای روی نیز اثرگذار است.

قیمت روی

درصد تغییر	مقدار در ماه قبل	مقدار در ماه مورد بررسی	قیمت
-۱۱٪	۳،۵۱۰	۳،۱۰۹	رومی (دلار به ازای هر تن)

قیمت سنگ آهن

قیمت سنگ آهن در ماه سپتامبر به روند نزولی خود طی پنج ماه اخیر ادامه داد و به ۱۰۱ دلار به ازای هر تن رسید. این در حالیست که قیمت در ماه گذشته در محدوده ۱۰۵ الی ۱۰۹ دلار به ازای هر تن در نوسان بود. افت ماهانه قیمت مسکن چین، محدودیت‌های کرونایی و موجودی بالای ذخایر انبارهای فولاد در این کشور از جمله دلایل افت قیمت سنگ آهن هستند.

قیمت اتیلن

قیمت‌های اتیلن (CFR آسیای جنوب شرقی) با افزایش ۲۵ دلاری به ترتیب به ۸۲۰ دلار در هر تن رسید. در این حین طبق گزارشات قیمت اتیلن (FOB کره جنوبی) با افزایش ۴۵ دلاری به ۸۱۰ دلار در هر تن رسید. این افزایش قیمت‌ها به دلایلی از جمله احیای شرایط تقاضا از طرف مصرف‌کنندگان نهایی و پیش‌بینی پایین آمدن میزان عرضه در ماه اکتبر با توجه به تعطیلی کارخانه‌ها تولید اتیلن است.

قیمت پلی‌اتیلن سبک سبک و سنگین

در ابتدای ماه نوسانات قیمت نفت و نفتا سبب کاهش تمایل خریداران برای محموله‌های پلی اتیلن شد اما در اواخر شهریور ماه به دنبال بهبود افزایش حاشیه سود صنایع پایین دست و به علت کاهش سطح موجودی پلی اتیلن در منطقه جنوب شرقی آسیا و رشد تقاضا در مالزی، تقاضا به صورت نسبی افزایش یافت که در پی آن قیمت پلی‌اتیلن سبک و سنگین (CFR چین) در انتهای ماه با افزایش همراه بود و به ترتیب به ۱۰۸۸ و ۹۵۲ دلار به ازای هر تن رسید.

قیمت متانول

بازار متانول چین در ماه گذشته شاهد تقاضای مناسب برای خرید بود، در حالی که در طرف عرضه، فروشندگان تمایل چندانی برای فروش محموله نداشتند که این وضعیت باعث شد تا قیمت محموله‌های وارداتی با ۲.۸ درصد افزایش در سطح ۳۲۴ دلار به ازای هر تن قرار بگیرد. از دیگر عوامل موثر در رشد قیمت متانول می‌توان به رشد قیمت زغال سنگ اشاره کرد.

بخش دوم:

بررسی رویدادها اقتصاد جهانی:

رکود اقتصادی قریب الوقوع

براساس پیش‌بینی گزارش بانک جهانی ماه سپتامبر

بانک جهانی در گزارش منتشره ماه سپتامبر نسبت به رکود اقتصادی قریب الوقوع ابراز نگرانی کرده است. هرچند در این گزارش پیش‌بینی جدیدی از رشد اقتصادی ارائه نشده ولی بر چشم‌انداز نامطلوب رشد اقتصادی در سال ۲۰۲۳ تاکید دارد. از ابتدای سال، مسایلی همچون افزایش تورم، بدتر شدن چشم‌انداز اقتصادی، سخت تر شدن شرایط تامین مالی، احتمال رکود اقتصادی را بیشتر کرده و پیش‌بینی‌ها برای رشد اقتصاد جهانی در سال‌های ۲۰۲۲ و ۲۰۲۳ بسیار کاهش یافته است. هرچند این پیش‌بینی‌ها مستقیماً به رکود اقتصادی اشاره ندارد ولی تجربیات گذشته نشان می‌دهد که رکودهای اقتصادی جهانی با دو عامل کاهش شدید رشد و یا رکود آشکار اقتصادهای بزرگ همراه بوده است. در حال حاضر کاهش فعالیت‌های اقتصادی شدیدتر از رکودهای قبلی در حال وقوع است و ضعف شدید اقتصادهای اصلی شامل آمریکا، اروپا و چین نیز مشهود است. در بسیاری از کشورها تورم به بالاترین حد خود در ۵ دهه اخیر رسیده است و کشورها برای جلوگیری از آثار تورم بالا از سیاست‌های پولی و مالی انقباضی استفاده می‌کنند. در نتیجه اقتصاد جهانی در میانه یکی از دوره‌های سخت سیاست‌های پولی و مالی در ۵ دهه اخیر قرار دارد. هرچند این سیاست‌ها برای مقابله با تورم ضروری است اما اثرات آن می‌تواند تأثیرات بلندمدت‌تر و بزرگتری مانند تشدید رکود اقتصادی ایجاد کند.

پیش‌بینی‌های اخیر از رشد تورم و نرخ بهره نشان می‌دهد ممکن است سیاست‌های پولی انقباضی برای پایین آوردن به موقع تورم کافی نباشد. در این صورت ممکن است بانک‌های مرکزی برای دستیابی به اهداف تورمی، نسبت به افزایش نرخ بهره تهاجمی رفتار کنند و رشد اقتصاد جهانی به میزان قابل توجهی کاهش یابد. افزایش نرخ بهره باعث افزایش شدید ریسک در بازارهای مالی و جهانی می‌شود و این می‌تواند عواقب شدیدی برای چشم‌انداز رشد بلندمدت در بازارهای نوظهور و اقتصادهای در حال توسعه باشد. سیاست‌گذاران اقتصادی نیز در سمت تقاضا، باید از سیاست‌های پولی برای ثبات قیمت‌ها و همچنین از سیاست‌های مالی برای حمایت از گروه‌های آسیب‌پذیر و پایداری بدهی‌های میان‌مدت استفاده کنند در سمت عرضه نیز، سیاست‌گذاران باید اقداماتی را برای کاهش محدودیت‌های موجود در بازار کار، بازارهای انرژی و شبکه‌های تجاری اتخاذ کنند. اقتصادهای نوظهور نیز باید اقدام به حفظ و تقویت ذخایر ارزی کنند چون می‌توانند بسیار آسیب‌پذیر باشند.

اقتصاد آمریکا

در ماه سپتامبر، نرخ بهره (فدرال فاند) با ۰,۷۵ درصد افزایش از حدود ۲,۵ درصد به حدود ۳,۲۵ درصد افزایش یافت که این موضوع باعث ناامیدی سرمایه‌گذاران و در نتیجه افت شاخص‌های بازار سهام گردید. در ماه آگوست تورم ماهانه ۰,۱ درصد افزایش یافت که بیش از سطح انتظارات بود. اما شاخص تورم سالانه آمریکا در ماه آگوست به ۸,۳ درصد رسیده که کمترین سطح در چهارماه اخیر است. در حالی که کاهش قیمت‌ها در بازار انرژی اصلی‌ترین دلیل تضعیف تورم بوده اما کماکان تورم مواد غذایی با ۱۱,۴ درصد در بیشترین سطح چهار دهه اخیر است. نرخ بیکاری آمریکا در ماه آگوست با افزایش ۰,۲ درصدی نسبت به ماه قبل به ۳,۷ درصد رسید که بیشترین میزان بیکاری در شش ماه اخیر است.

اقتصاد چین

شاخص تولیدات صنعتی در ماه آگوست نسبت به سال قبل ۴,۲ درصد افزایش یافته که علی‌رغم کاهش در صنایع سیمان و فولاد، رشد ۳۳ درصدی صنعت خودروسازی باعث بهبود آمارها شده است. سرمایه‌گذاری در بخش تولید با افزایش ۱۰ درصدی نسبت به دوره مشابه سال قبل بیشترین رشد را داشته است. شاخص مدیران خرید ماه آگوست در محدوده ۴۹,۴ درصدی گزارش شده که در مقایسه با ماه قبل رشد ۰,۴ درصدی داشته است. نرخ تورم سالانه چین به ۲,۵ درصد رسید که نسبت به ماه قبل با کاهش ۰,۲ درصدی مواجه بوده است. با وجود بهبود داده‌های اقتصاد چین در ماه گذشته، نگرانی در مورد تضعیف اقتصاد این کشور وجود دارد. افزایش هزینه تولیدکنندگان، اعمال سیاست‌های کووید صفر و رکود بازار مسکن از مواردی است که می‌تواند رشد اقتصادی کشور را با تهدید مواجه سازد.

اقتصاد اروپا

افزایش فشار تورمی

نرخ تورم سالانه ماه آگوست در منطقه یورو به ۹,۱ درصد رسید که در مقایسه با ماه قبل ۰,۲ درصد افزایش داشته است. رشد قیمت انرژی و مواد غذایی موجب تشدید فشارهای تورمی شده است. نرخ تورم ماه سپتامبر که به تازگی اعلام شده به رکورد ۱۰ درصد رسیده و بیشترین تورم سالانه با نرخ ۴۰,۸ در حوزه انرژی ثبت شده است. در بین اقتصادهای بزرگ منطقه یورو، آلمان با ۱۰,۹ درصد بالاترین تورم را ثبت کرده است، تورم در ماه سپتامبر در ۱۵ کشور بالای ۱۰ درصد رسیده و در کشورهای استونی، لتونی و لیتوانی تورم بالای ۲۰ درصد گزارش شده است. زمستان پیش‌رو و تشدید بحران انرژی اصلی‌ترین دغدغه‌های کشورهای اروپایی است. بانک مرکزی اروپا جهت مبارزه با تورم در اقدامی بی‌سابقه نرخ بهره را ۰,۷۵ درصد افزایش داد که ادامه این سیاست خطر رکود اقتصادی در اروپا را افزایش می‌دهد. شاخص مدیران خرید نیز در ماه آگوست از ۵۱,۲ واحد به ۴۹,۸ کاهش یافته که کمترین میزان ۷ ماهه اخیر محسوب می‌شود.

بخش سوم:

بررسی رویدادهای اقتصاد ایران

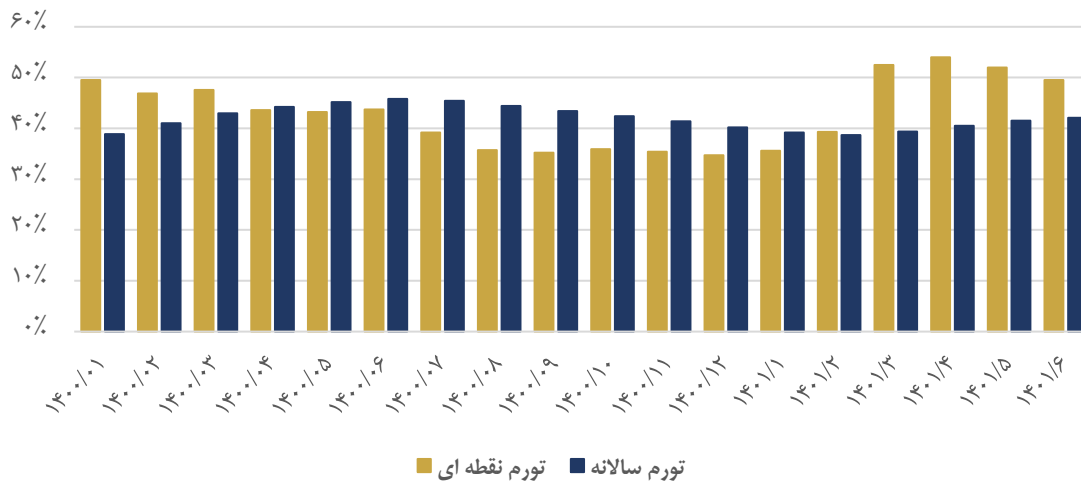
بازار سرمایه

در شهریور ماه شاخص کل بورس اوراق بهادار ۵ درصد کاهش یافت. با نامشخص بودن چشم‌انداز مذاکرات و ادامه روند نزولی قیمت‌های جهانی و انتظار کاهش درآمد شرکت‌ها، روند خروج پول از بازار سرمایه ادامه داشته است. قیمت سکه طلا و نرخ دلار در این مدت به ترتیب با ۶ درصد و ۸ درصد افزایش همراه بود.

کاهش نرخ تورم نقطه‌ای در شهریور ماه

نرخ تورم نقطه‌ای در شهریور ماه سال جاری با ۲,۵ واحد کاهش نسبت به ماه قبل به ۴۹,۷ درصد رسیده است؛ نرخ تورم سالانه در شهریور ماه ۴۲,۱ درصد اعلام شده که در مقایسه با ماه قبل ۰,۶ واحد درصد افزایش یافته است. نرخ تورم نقطه‌ای گروه "خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات" با کاهش ۵ واحد درصد به ۷۵,۴ درصد رسیده (عمدتاً به دلیل کاهش قیمت در گروه روغن و چربی‌ها) و گروه "کالاهای غیرخوراکی و خدمات" با کاهش ۱,۵ واحد درصدی به ۳۵,۴ درصد رسیده است. علی‌رغم کاهش نرخ تورم نقطه‌ای، همچنان تورم در سطوح بسیار بالایی قرار دارد؛ نرخ تورم نقطه‌ای در ۲۰ استان کشور بالاتر از میانگین کل کشور و نرخ تورم گروه خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها در ۱۲ استان کشور بالای ۸۰ درصد گزارش شده است. در این میان استان‌های با درآمد کم‌تر، تورم بالاتری را تجربه کردند و استان‌های اردبیل و ایلام با تورم به ترتیب ۵۶,۵ و ۵۶,۳ درصد بیشترین تورم نقطه‌ای را داشتند. این درحالی است که استان ایلام با نرخ تورم نقطه‌ای گروه خوراکی و آشامیدنی بالای ۹۰ درصد صدرنشین این گروه است.

روند نرخ تورم نقطه‌ای و سالانه

تحولات بازار مسکن

براساس گزارش منتشر شده توسط بانک مرکزی، در شهریور ماه متوسط قیمت یک متر مربع زیربنای واحد مسکونی معامله شده در تهران ۴۳,۲ میلیون تومان بود که نسبت به ماه قبل افزایش ۱,۱ درصدی را نشان می‌دهد. تعداد آپارتمان‌های مسکونی معامله شده در شهر تهران به حدود ۶ هزار واحد مسکونی رسید که نسبت به ماه قبل و ماه مشابه سال قبل به ترتیب ۲۲,۹ و ۲۲,۵ درصد کاهش را نشان می‌دهد. بررسی شاخص کرایه مسکن اجاری در شهر تهران و کل مناطق شهری در شهریور ماه نشان‌دهنده رشد به ترتیب معادل ۴۰,۹ و ۴۶,۸ درصد نسبت به ماه مشابه سال قبل می‌باشد. رشد ماهانه شاخص اجاره

بها در شهريورماه در شهر تهران و کل مناطق شهري به ترتيب معادل ۴,۶ و ۴,۷ درصد می باشد.

کاهش شاخص مدیران خرید در شهريور ماه

شاخص مدیران خرید صنعت (تعدیل فصلی نشده) در مرداد ماه عدد ۴۸,۴۵ به دست آمده است که طی ۱۲ ماه اخیر از شهريور ۱۴۰۰ (به غیر از فروردین ماه) به کمترین مقدار خود رسیده است و فعالان اقتصادی رکود در بخش صنعت در مرداد ماه را گزارش کرده اند. در مرداد ماه همه مؤلفه های اصلی به غیر از سرعت انجام و تحویل سفارش و میزان استخدام و بکارگیری نیروی انسانی کمتر از ۵۰ ثبت شده اند. شاخص میزان سفارشات جدید مشتریان در مردادماه (۴۳,۶۰) به کمترین مقدار ۱۲ ماهه خود (به غیر از فروردین ماه) رسیده است. صنایع پوشاک و چرم با بیشترین کاهش در میزان سفارشات روبرو بوده اند.

احتمال تغییر فرمول خوراک شرکت های متانول ساز

افزایش قیمت جهانی گاز و همچنین افزایش نرخ یوتیلیتی ها و حمل و نقل منجر به کاهش شدید سودآوری در شرکت های متانول ساز شده است. همچنین قیمت تمام شده تولید متانول در کشور بیشتر از قیمت فروش این محصول در بازارهای جهانی رسیده که توان رقابت شرکت های ایرانی در بازارهای صادراتی را کاهش داده است. در این راستا کارگروه متانول در انجمن صنفی کارفرمایی صنعت پتروشیمی پیشنهاد تغییر فرمول خوراک را مطرح نموده و فرمول پیشنهادی از طرف شرکت های متانول ساز به وزارت نفت ارائه شده است. در حال حاضر با توجه به ریزنی های صورت گرفته و احتمال توقف فعالیت، احتمال تغییر فرمول خوراک شرکت های متانول ساز افزایش یافته است.

تشکیل کارگروه کاهش ریسک های پیش نویس لایحه بودجه ۱۴۰۲

با نزدیک شدن به زمان ارائه پیش نویس لایحه بودجه ۱۴۰۲ نگرانی در خصوص وضعیت کسری بودجه دولت در شرایط استمرار تحریم ها افزایش یافته است. در عین حال توقف مذاکرات برجام باعث تشدید چشم انداز تورمی شده است. در این راستا احتمال افزایش نرخ سوخت، نرخ خوراک صنایع و افزایش عوارض و مالیات ها شدت گرفته است. همچنین گزارشی مبنی بر احتمال افزایش قیمت بنزین در نیمه دوم سال ۱۴۰۲ نیز منتشر شده است. برای کاهش دغدغه های فعالان بازار سرمایه کارگروهی در سازمان بورس جهت مدیریت ریسک های احتمالی بودجه تشکیل گردیده تا پیشنهادات خود جهت مدیریت ریسک را به مراجع مربوطه منعکس کنند. هرچند به نظر می رسد که حتی تشکیل کارگروه بورسی برای مقابله با ریسک های احتمالی، تاثیر چندانی بر تصمیم دولت نداشته باشد، اما این تصمیم از برخی جهات قابل تقدیر است و می تواند باعث افزایش توجه و حساسیت مسئولان در خصوص اثرات بودجه تدوینی بر بازار سرمایه می شود.

برآورد رشد اقتصادی سال ۱۴۰۱ بر اساس عملکرد سه ماهه اول سال

مرکز پژوهش های مجلس به تازگی گزارشی در زمینه عملکرد سه ماهه اول سال و برآورد رشد اقتصادی سال ۱۴۰۱ منتشر نموده که در ادامه بطور مختصر به آن پرداخته می شود. رشد اقتصادی ایران در سال گذشته ۴,۴ درصد بود که بخش مهمی از آن ناشی از رشد بخش خدمات در نتیجه کاهش آثار شیوع ویروس کرونا بود. سال گذشته رشد اقتصادی در بخش کشاورزی ۲,۶-٪، بخش نفت ۱,۱٪، گروه صنایع و معادن ۱,۱٪ و گروه خدمات ۶,۵٪ اعلام شد. در سال جاری عواملی از جمله اثر سیاست های انقباضی بانک های مرکزی دنیا بر کاهش تقاضا و قیمت کالاهای صادراتی کشور، اثر حذف ارز ترجیحی بر صنایع غذایی و بخش کشاورزی و اثر منفی قطعی برق و گاز بر بخش صنعت و خدمات می توانند بر بخش حقیقی اقتصاد ایران تاثیرگذار باشد. براساس گزارش مرکز آمار ایران، رشد سه ماهه اول سال ۳,۸ درصد و رشد بدون نفت ۴,۳ درصد اعلام شده است. مرکز پژوهش های مجلس رشد اقتصادی ایران تا پایان سال جاری را بر اساس عملکرد سه ماهه اول سال، ۳,۷ درصد و رشد بدون نفت را ۳,۹ درصد برآورد کرده است. بخش کشاورزی رشد ۷,۹ درصدی پیش بینی شده که دلایل آن افزایش بارندگی در مقایسه با سال گذشته عنوان شده است. این در حالی است که مرکز آمار ایران رشد ۰,۸- درصدی بخش کشاورزی را برای سه ماهه اول سال اعلام کرده است و مشکلاتی از جمله استمرار کم آبی، افزایش قیمت نهاده های تولید و

حذف ارزش ترجیحی، فعالان این حوزه را با چالش مواجه کرده و رشد اقتصادی این بخش را تهدید می‌کند. یکی از عوامل تاثیرگذار در سه ماهه اول سال، حذف ارزش ترجیحی دانه‌های روغنی و نهاده‌های دامی است که باعث شده قیمت محصولات پس از سال‌ها سرکوب قیمتی، با افزایش قابل توجه همراه باشد. این امر انگیزه تولیدکنندگان و تقاضای مصرف‌کنندگان را همزمان کاهش داده و باعث شده واحدهای تولیدی با خطر تعطیلی مواجه باشند. به دلیل کاهش جوجه کشی، حذف دام‌های مولد و فعالیت کمتر از ظرفیت بسیاری از واحدهای تولیدی، پیش‌بینی می‌شود در صورت عدم تدبیر جدی در ماه‌های آینده کشور در تامین این محصولات با چالش مواجه شود. در زمینه رشد تولید سایر محصولات کشاورزی، برآورد وزارت جهاد کشاورزی حاکی از رشد ۴۷ درصدی غلات و ۴۳ درصدی حبوبات در سال ۱۴۰۱ است. در زمینه محصول استراتژیک گندم، بهبود وضعیت بارندگی و سیاست‌های حمایتی دولت در افزایش قیمت خرید تضمینی تاثیر قابل بسزایی در تولید این محصول داشته است.

درخصوص بخش نفت، با توجه به وضعیت موجود و شرایط بین‌المللی و عدم رشد صادرات این بخش، پیش‌بینی رشد ۱٫۱ درصدی نسبت به سال قبل است. آمار رسمی از وضعیت صادرات نفت منتشر نشده لیکن برآوردها حاکی از صادرات ۸۳۰ و ۸۶۰ هزار بشکه نفت خام در روز است و رشد اقتصادی بخش نفت با فرض تداوم وضعیت موجود برآورد شده است. مطابق گزارش مرکز آمار رشد اقتصادی گروه صنایع و معادن (بدون نفت) در سه ماهه ابتدای سال ۶ درصد اعلام شده و و پیش‌بینی مرکز پژوهش‌ها مبنی بر رشد ۴٫۶ درصدی بخش صنعت در سال ۱۴۰۱ است. با اینحال مواردی مثل قطعی برق و گاز صنایع و کاهش تقاضای کالاهای صادراتی می‌تواند رشد این بخش را تهدید نماید. بخش ساختمان در سه ماهه اول سال با ۳٫۹- کاهش همراه بوده و با توجه به کاهش بودجه عمرانی دولت و کاهش تعداد پروانه‌های ساختمانی، رشد ۳٫۴- درصدی و تداوم رکود تا پایان سال برآورد شده است. عملکرد بودجه عمرانی دولت در سه ماهه اول سال ۱۴۰۱ ندر زمینه سرمایه‌گذاری در ساختمان‌های مسکونی غیر دولتی، نشان می‌دهد که نسبت به مدت مشابه سال قبل ۹۶٫۴ درصد کاهش داشته است که با در نظر گرفتن تورم به معنای افت شدید سرمایه‌گذاری دولتی در سه ماهه اول سال است. همچنین در صورتی که طرح جهش ملی مسکن به طور جدی دنبال شود، می‌تواند در رشد این بخش موثر واقع شود. در نهایت پیش‌بینی شده بخش خدمات که با توجه به رفع محدودیت‌هایی کرونا، در سه ماهه اول سال ۳٫۹ درصد داشته تا انتهای سال با رشد مثبت ۳٫۶ درصدی همراه باشد. قابل ذکر است صندوق بین‌المللی پول و بانک جهانی نیز در آخرین گزارش‌های خود رشد اقتصادی ایران در سال ۲۰۲۲ را به ترتیب ۳ و ۳٫۷ درصد پیش‌بینی نموده‌اند.

مروری بر اهداف سیاست‌های کلی برنامه هفتم

سیاست‌های کلی برنامه هفتم با اولویت پیشرفت اقتصادی توأم با عدالت در ماه گذشته ابلاغ گردید. از موارد قابل توجه کاهش بندها در مقایسه با سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه است. از دلایل آن می‌توان به ادغام سرفصل‌هایی همانند امور اجتماعی و فرهنگی در برنامه توسعه هفتم اشاره کرد. محورهای اصلی اقتصادی شامل هدف‌گذاری رشد ۸ درصدی، تک‌رقمی شدن تورم، تکمیل فرایند اصلاح بودجه و اجرای اصلاح و بهبود نظام مالیاتی در راستای تامین منابع بودجه و استقرار نظام جامع تامین اجتماعی است. هدف‌گذاری رشد اقتصادی نسبت به برنامه قبلی تغییری نداشته و مورد قابل توجه تاکید بر مهار تورم و دستیابی به تورم تک‌رقمی است. در برنامه قبلی به طور مستقیم به مهار تورم، اصلاح ساختار بودجه، تحول در نظام مالیاتی و تامین اجتماعی اشاره نشده بود ولی در حال حاضر از محورهای اصلی هستند.

امور زیربنایی نیز به عنوان فصل جدیدی در برنامه توسعه هفتم مطرح شده و در ۷ بند به موضوعات مختلف می‌پردازد. توجه به معضل کم‌آبی و تامین امنیت غذایی و تولید داخلی کالاهای اساسی از مهم‌ترین محورها است که در برنامه توسعه ششم به شکل مستقیم بدان اشاره نشده بود. افزایش حداکثری تولید نفت خام و گاز طبیعی در میادین مشترک، افزایش ضریب بازیافت در میادین مستقل، اجرای طرح‌های عظیم اقتصاد ملی و ارتقای نظام سلامت از دیگر موارد مطرح شده در این فصل است.

در فصل امور اجتماعی و فرهنگی به موضوعاتی از قبیل افزایش نرخ باروری، تحکیم خانواده، ارتقاء سلامت اجتماعی، اثربخشی رسانه ملی و توسعه صنعت گردشگری پرداخته شده است. در فصل علمی، فناوری و آموزشی نیز بر موضوعاتی همسوی برنامه قبلی همانند توسعه شبکه ملی اطلاعات و امنیت زیرساخت‌های حیاتی و کلان داده کشور و مواردی از جمله

سیانت از ارزش‌های ملی و افزایش پیشرفت در حوزه انرژی‌های نو و تجدیدپذیر تاکید شده است.

تغییر قانون بانکداری

از دیگر رویدادهای ماه گذشته، بررسی طرح جدید بانکداری در مجلس شورای اسلامی بود که با حواشی زیادی همراه شد. هدف این طرح تقویت استقلال بانک مرکزی بوده درحالیکه بسیاری از کارشناسان بانکی، آن را تهدیدی برای استقلال بانک مرکزی می‌دانند. برخی از مسایل مطرح شده کارشناسان در خصوص طرح جدید در خصوص مستقر شدن شورای فقهی در بانک مرکزی در راستای اهداف بانکداری بدون ربا است که اقدامات بانک مرکزی را تایید نماید. برخی پاسخگو کردن رئیس بانک مرکزی در برابر مجلس را هدف اصلی طرح عنوان کردند، در صورتی که در حال حاضر بانک مرکزی زیر نظر وزارت اقتصاد است و وزیر اقتصاد باید درباره عملکرد بانک مرکزی به مجلس پاسخگو باشد. در راستای مشکلات مطرح شده، رئیس اتاق بازرگانی تهران در نامه‌ای به رئیس مجلس خواستار اصلاح طرح شده و از طرفی حدود ۱۶۰ خبره بانکی که پنج رییس سابق بانک مرکزی نیز در بین آن‌ها هستند، نسبت به تبعات این طرح به مجلس هشدار دادند. با این حال بنا بر گزارشات منتشره ۹۸ درصد طرح در مجلس تصویب شده و شانس کمی برای متوقف کردن طرح وجود دارد. این طرح از ۱۵ سال پیش در دست تدوین و بررسی بوده و ابتدا توسط تعدادی از نمایندگان مجلس با هدف ادغام چهار قانون پایه کشور شامل قانون پولی و بانکی، قانون عملیات بانکی بدون ربا، قانون اداره امور بانک‌ها، و قانون تاسیس بانک‌های غیردولتی و چند موضوع مهم دیگر نظیر تاسیس بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران تهیه شد. این طرح ابتدا با ۲۱۶ ماده ارائه گردید و با توجه به انتقادات فراوانی که به طرح وارد آمد متعاقباً طرح به ۱۲۲ ماده کاهش یافت. پس از آن طرح ۸۰ ماده‌ای مطرح شد و در حال حاضر طرح ۶۷ ماده‌ای برای شور دوم تقدیم شده است. مهم‌ترین مشکل این طرح این است که درصدد منسوخ کردن چهار قانون پایه‌ای و ادغام موضوعات مختلف است که هر یک به‌تنهایی وزن کافی برای قانون شدن دارند.

لغو مصوبه تفکیک حساب‌های تجاری و غیر تجاری

در ماه گذشته مصوبه‌ی بانک مرکزی با عنوان نحوه تفکیک حساب‌های تجاری از غیرتجاری مورد توجه بود و با واکنش بسیاری از کارشناسان رو به رو شد. این مصوبه که با هدف ایجاد شفافیت ابلاغ گردید، دو شرط هم‌زمان تعداد واریز به حساب بیش از ۱۰۰ فقره در ماه و مجموع مبلغ واریزی بیش از ۳۵ میلیون تومان را مبنای شناسایی حساب تجاری قرار می‌داد. بر این اساس ابتدا پیامکی برای افراد ارسال می‌گردد که حساب تجاری و نیازمند اخذ مالیات است. بنا بر گزارشات منتشر شده، این مصوبه در تاریخ ۱۴۰۱/۶/۳۱ لغو شده و خوداظهاری مالکان حساب‌های تجاری ملاک دریافت مالیات قرار گرفت.

منابع:

- ۱- مرکز آمار ایران؛ شاخص قیمت مصرف‌کننده شهریور ماه ۱۴۰۱
- ۲- بانک مرکزی ج.ا.ا؛ گزارش تحولات بازار معاملات مسکن شهر تهران در شهریور ماه سال ۱۴۰۱
- ۳- معاونت بررسی‌های اقتصادی اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران؛ مروری بر متغیرها و شاخص‌های اقتصادی شهریور ۱۴۰۱
- ۴- اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران؛ گزارش طرح شاخص مدیران خرید؛ مرداد ۱۴۰۱
- ۵- شبکه اطلاع‌رسانی طلا، سکه و ارز
- ۶- مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی؛ گزارش تحلیل بخش حقیقی اقتصاد ایران عملکرد سه ماهه اول سال و برآورد رشد اقتصادی سال ۱۴۰۱
- ۷- گزارش منتشر شده در سایت بانک جهانی به آدرس ذیل:
<https://www.worldbank.org/en/research/brief/global-recession>
- ۸- گزارش منتشر شده در سایت تجارت نیوز در خصوص طرح جدید بانکداری به آدرس ذیل:
<https://tejaratnews.com/%D8%B7%D8%B1%D8%AD-%D8%AC%D8%AF%DB%8C%D8%AF-%D8%A8%D8%A7%D9%86%DA%A9%D8%AF%D8%A7%D8%B1%DB%8C>
- ۹- گزارش منتشر شده در پایگاه اطلاع‌رسانی دولت در خصوص سیاست‌های کلی برنامه هفتم توسعه به آدرس ذیل:
<https://dolat.ir/detail/395982>
- ۱۰- گزارش منتشر شده در سایت دنیای اقتصاد در خصوص سیاست‌های کلی برنامه هفتم توسعه به آدرس ذیل:
<https://donya-e-eqtasad.com/%D8%A8%D8%AE%D8%B4-%D8%B3%DB%8C%D8%A7%D8%B3%D8%AA-%DA%AF%D8%B0%D8%A7%D8%B1%DB%8C-100/3899353-%D9%82%D8%B7%D8%A8-%D9%86%D9%85%D8%A7%DB%8C-%D8%A8%D8%B1%D9%86%D8%A7%D9%85%D9%87-%D9%87%D9%81%D8%AA%D9%85-%D8%AA%D9%88%D8%B3%D8%B9%D9%87F>
- ۱۱- گزارش منتشر شده در سایت بورس ۲۴ در خصوص لغو مصوب تفکیک حساب‌های تجاری و غیر تجاری به آدرس ذیل:
<https://www.bourse24.ir/news/253934/%D9%85%D8%B5%D9%88%D8%A8%D9%87-%D8%AA%D9%81%DA%A9%DB%8C%DA%A9-%D8%AD%D8%B3%D8%A7%D8%A8-%D9%87%D8%A7%DB%8C-%D8%AA%D8%AC%D8%A7%D8%B1%DB%8C-%D8%AA%D9%88%D8%B3%D8%B7-%D8%B4%D9%88%D8%B1%D8%A7%DB%8C-%D9%BE%D9%88%D9%84-%D9%88-%D8%A7%D8%B9%D8%AA%D8%A8%D8%A7%D8%B1-%D9%84%D8%BA%D9%88-%D8%B4%D8%AF>
- ۱۲- گزارش منتشر شده در سایت عصر اقتصاد به آدرس ذیل:
<https://asre-eghtesad.com/%D8%AE%D8%AF%D8%A7%D8%AD%D8%A7%D9%81%D8%B8%DB%8C-%D8%A8%D8%A7-%D9%82%DB%8C%D9%85%D8%AA-%D8%AB%D8%A7%D8%A8%D8%AA-%D8%A8%D9%86%D8%B2%DB%8C%D9%86-%D8%AF%D8%B1-1402/>
- ۱۳- گزارش منتشر شده در سایت ایرنا در خصوص تشکیل کارگروه مدیریت ریسک‌های احتمالی بودجه به آدرس ذیل:
<https://www.irna.ir/news/84897903/%D8%AA%D8%B4%DA%A9%DB%8C%D9%84-%DA%A9%D8%A7%D8%B1%DA%AF%D8%B1%D9%88%D9%87-%D8%AF%D8%B1-%D8%A8%D8%A7%D8%B2%D8%A7%D8%B1-%D8%B3%D8%B1%D9%85%D8%A7%DB%8C%D9%87-%D8%A8%D8%B1%D8%A7%DB%8C-%D9%85%D8%AF%DB%8C%D8%B1%DB%8C%D8%AA-%D8%B1%DB%8C%D8%B3%DA%A9-%D9%87%D8%A7%DB%8C-%D8%A7%D8%AD%D8%AA%D9%85%D8%A7%D9%84%DB%8C-%D8%A8%D9%88%D8%AF%D8%AC%D9%87>
- ۱۴- گزارش منتشر شده در سایت مدار اقتصادی در خصوص اصلاح قیمت خوراک متانول سازها به آدرس ذیل:
<https://www.ecc.news/fa/news/219509/%D8%A7%D8%B5%D9%84%D8%A7%D8%AD->

[%D9%82%DB%8C%D9%85%D8%AA-%D8%AE%D9%88%D8%B1%D8%A7%DA%A9-%D9%BE%D8%AA%D8%B1%D9%88%D8%B4%DB%8C%D9%85%DB%8C-%D9%87%D8%A7%DB%8C-%D9%85%D8%AA%D8%A7%D9%86%D9%88%D9%84-%D8%B3%D8%A7%D8%B2-%D8%B1%D8%A7-%D8%A7%D8%AD%DB%8C%D8%A7-%D9%85%DB%8C-%DA%A9%D9%86%D8%AF](#)